

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО, ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 346.22:346.546:341.24

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2026.3/09>**Полякова І. В.**<https://orcid.org/0009-0007-4921-5909>

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ДЕРЖАВНА РЕГУЛЯТОРНА ПОЛІТИКА В ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ІНСТИТУТІВ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ УКРАЇНИ ТА ЄС

У статті досліджується роль держави як ключового регулятора та суб'єкта інвестиційної діяльності в умовах гармонізації національного законодавства із правом Європейського Союзу. Автором проаналізовано подвійну природу державної участі в інвестиційних процесах, де держава одночасно виступає і як законодавець, що встановлює правила гри, і як активний учасник ринкових відносин. Особливу увагу приділено термінологічній дискусії щодо розмежування понять «державна допомога» та «державна підтримка». На основі аналізу Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» виявлено проблему відсутності чіткої правової визначеності та логічного корелювання цих категорій, що створює ризики для інвестиційного клімату. Додатково окреслено доктринальні концепції щодо визначення цих понять.

Порівняльно-правовий аспект дослідження розкривається через зіставлення вітчизняних норм із положеннями статті 107 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) та статті 263 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Доведено, що українська модель контролю за державною допомогою значною мірою імплементує європейські критерії допустимості, зокрема щодо селективності заходів та їх впливу на економічну конкуренцію. У роботі також розглянуто актуальні законодавчі ініціативи щодо відновлення моніторингу державної допомоги в умовах воєнного стану та вимоги Європейської Комісії, викладені у звіті 2025 року, стосовно прозорості фінансових відносин із державними підприємствами. Автор обґрунтовує необхідність подальшого вдосконалення понятійного апарату та внесення змін до законодавства для забезпечення повної відповідності *Acquis Communautaire* ЄС, що є критично важливим для стимулювання інвестицій у пріоритетні галузі економіки України.

Ключові слова: державна регуляторна політика, інвестиційна діяльність, державна допомога, право Європейського Союзу, гармонізація законодавства.

Постановка проблеми. Сучасна модель державного регулювання в Україні характеризується поєднанням адміністративних методів управління з гнучкими інструментами фінансового стимулювання пріоритетних галузей. Держава в інвестиційних відносинах виконує подвійну роль: вона виступає одночасно і регулятором, що встанов-

лює правовий режим, і безпосереднім суб'єктом-учасником цих відносин. Проте динамічний розвиток законодавства та необхідність виконання міжнародних зобов'язань у межах євроінтеграції виявили серйозну проблему: відсутність чіткої правової визначеності та логічної кореляції між ключовими категоріями підтримки бізнесу.

Зокрема, як зміст чинних законодавчих актів, так і наукова доктрина часто ототожнюють поняття «державна допомога» та «державна підтримка», що призводить до плутанини в правозастосовній практиці. Така термінологічна «двоїстість» та відсутність легального визначення «державної підтримки» у спеціальних законах створюють бар'єри для ефективної реалізації інвестиційних проєктів та ускладнюють процес моніторингу допустимості державної допомоги для конкуренції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання ролі держави та змісту інвестиційної політики були предметом дослідження багатьох науковців. Зокрема, Д. М. Черваньов розглядав державну інвестиційну політику як сукупність рішень, що визначають напрямки інвестування та створюють сприятливий клімат через систему пільг. О. А. Руденко наголошує на тому, що терміни «державне регулювання інвестицій» та «державна інвестиційна політика» не є тотожними: політика може виражатися навіть у невтручанні, тоді як регулювання завжди має активну природу.

Проблематику розмежування форм державної підтримки піднімали О. Е. Ліллемає, пропонуючи визначення державної допомоги через ознаки, встановлені в ЄС, та Д. В. Лічак, яка вказує на некоректне змішування понять «підтримка», «регулювання», «допомога» та «стимулювання» у вітчизняній науці. Крім того, О. Ю. Курепіна обґрунтовує необхідність внесення змін до Закону про підтримку малого і середнього підприємства для встановлення прямого зв'язку із Законом про державну допомогу з метою подолання правової невизначеності.

Постановка завдання. Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі держави як регулятора та суб'єкта інвестиційної діяльності, проведення порівняльно-правового аналізу категорій «державна допомога» та «державна підтримка» в українському законодавстві та праві ЄС, а також визначення шляхів удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення повної відповідності *Acquis Communautaire* у сфері державної допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначаючи роль держави як суб'єкта інвестиційної діяльності, можна зробити висновок про подвійність даного визначення – держава-регулятор та держава-суб'єкт. І це підтверджує аналіз положень статей 11, 12 та 12-1 Закону України «Про інвестиційну діяльність», що дозволяє визначити комплексну роль держави, яка виступає

одночасно і регулятором, і безпосереднім учасником інвестиційних відносин.

Державне регулювання здійснюється для реалізації стратегічних цілей економічного, науково-технічного та соціального розвитку, причому особлива увага приділяється створенню пільгових умов для інвесторів у суспільно значущих сферах: від охорони здоров'я та екології до технологічного оновлення виробництва й агропромислового комплексу.

Участь органів влади структурується за двома основними напрямками. Перший – це управління державними інвестиціями, що передбачає пряме планування та використання бюджетних коштів, а також контроль у специфічних сферах, таких як приватизація та природокористування. Другий напрям охоплює регулювання загальних умов інвестиційної діяльності через систему фінансової допомоги (дотації, субсидії), проведення державної експертизи проєктів та впровадження заходів із захисту економічної конкуренції.

Окрему увагу закон приділяє механізм державної підтримки, яка згідно зі статтею 12-1 надається виключно для проєктів, що відповідають національним стратегічним документам. Така підтримка може набувати форм співфінансування, надання державних гарантій, пільгового кредитування або компенсації відсоткових ставок за запозиченнями.

Аналізуючи державу як регулятор інвестиційної діяльності, слід визначити, що державне регулювання інвестиційної діяльності здійснюється з метою реалізації економічної, науково-технічної і соціальної політики виходячи з цілей та показників економічного і соціального розвитку України, державних та регіональних програм розвитку економіки, державного і місцевих бюджетів, зокрема передбачених у них обсягів фінансування інвестиційної діяльності [1].

Однак зі скасуванням Господарського кодексу України поняття державної інвестиційної політики втратило чинність, а чинні законодавчі акти не включають даного поняття. Тому доцільно звернутись до доктринальних підходів щодо даного поняття.

Досить вдалими з позиції відображення основних сутнісних складових категорії «державна інвестиційна політика», на нашу думку, є визначення запропоноване Д. М. Черваньовим. Він розглядав державну інвестиційну політику як сукупність державних підходів і рішень, що визначають напрямки інвестування, мобілізують засоби підприємств та створюють сприятливий інвестицій-

ний клімат за допомогою податкових та інших пільг, інституційну визначеність в управлінні процесом залучення, планування та реалізації інвестицій [2, с. 562].

Загалом інвестиційна політика – це складова економічного курсу держави, мета якої – створити умови для залучення капіталу в оновлення виробничих потужностей. Основний акцент робиться на пріоритетних галузях економіки, а також на забезпеченні контролю за прозорим та ефективним використанням інвестицій. Як зазначає О. А. Руденко, «державне регулювання інвестицій» та «державна інвестиційна політика» – не тотожні терміни. Інвестиційна політика – більш широке поняття і може застосовуватись як невтручання, тоді як поняття «державне регулювання інвестиційної діяльності» має активну природу [3, с. 31].

Таким чином, сучасна модель державного регулювання поєднує адміністративні методи управління з гнучкими інструментами фінансового стимулювання пріоритетних галузей.

Окрім того, регуляторні повноваження держави виражаються у двох інших аспектах – наданні державної допомоги (Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», далі за текстом – Закон 1555) та державної підтримки (Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», далі за текстом – Закон 4618). Однак як зміст законодавчих визначень, так і наукова доктрина ототожнюють дані поняття, що не є логічним та виправданим.

Так, норма Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» дійсно надає легальну дефініцію поняття «державна допомога», проте визначає державну допомогу як підтримку у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності, що призводить до ототожнення понять.

Окрім того, Законом 1555 визначаються форми такої підтримки, зокрема:

- 1) надання субсидій та грантів;
- 2) надання дотацій;
- 3) надання податкових пільг, відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів;
- 4) списання боргів, включно із заборгованістю за надані державні послуги, списання штрафних

санкцій, компенсація збитків суб'єктам господарювання;

5) надання гарантій, кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами;

6) зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування;

7) надання, прямо чи опосередковано, суб'єктам господарювання товарів чи послуг за цінами нижче ринкових або придбання товарів чи послуг суб'єктів господарювання за цінами, вище ринкових;

8) продаж державного майна за цінами, нижче ринкових;

9) збільшення державної частки в статутному капіталі суб'єктів господарювання або збільшення вартості державної частки на умовах, неприйнятних для приватних інвесторів [4].

О. Е. Ліллемяе пропонує визначення поняття «державна допомога суб'єктам господарювання», яке з урахуванням ознак, що встановлені в законодавстві ЄС, слід розуміти як надання ресурсів держави суб'єктам господарювання, створюючи певні переваги, яких вони не змогли б досягти за ринкових умов та які можуть спотворювати або загрозувати спотворенням економічної конкуренції [5, с. 4].

Д. В. Лічак зазначає, що у вітчизняній науковій літературі та законодавстві часто змішуються поняття «державна підтримка», «державне регулювання», «державна допомога», «державне стимулювання». Це не є завжди коректним. Підтримку суб'єктів господарювання авторка визначає частиною єдиного механізму державного регулювання економіки. Державне стимулювання розглядається як поняття тотожне державній підтримці, адже підтримка завжди є стимулом до певного виду господарської діяльності, а стимулювання не може бути реалізовано без передбачених законом засобів підтримки. Державну підтримку і державну допомогу співвіднесено як родове та видове поняття, оскільки державну підтримку можна поділити на два основні види: пряму та непряму, а пряма підтримка саме відповідає поняттю державної допомоги [6, с. 7].

Однак Закон 4618 не містить легального визначення поняття «державна підтримка». Крім того, законодавець не корелює норми даних законів. У зв'язку з чим слід зазначити про двоїстість даної правової конструкції та відсутності правової визначеності понять, що ставить під сумнів необхідність існування Закону 4618.

У даному контексті доцільно погодитись з О. Ю. Курепіною щодо доцільності внести зміни до Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» із закріпленням норми про те, що: Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» складає нормативну базу регулювання відносин у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні (ст. 2); надання державної підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва здійснюється на підставах та умовах, у формах та спосіб, що визначаються Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на виконання вимог цього Закону (ст. 12) [7, с. 38].

Враховуючи шлях України до гармонізації національного законодавства з законодавством ЄС доцільно дослідити норми права ЄС, що регламентують регуляторну політику у сфері інвестиційної діяльності.

У першу чергу слід звернути увагу на ст. 263 Угоди про асоціацію України та ЄС. Зміст даної статті передбачає, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, в якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Проте вважатиметься сумісним з належним функціонуванням Угоди таке: допомога соціального характеру, що надається індивідуальним споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідних товарів; допомога на відшкодування збитків, спричинених природними катастрофами або надзвичайними ситуаціями.

Крім того, може вважатися сумісним з належним виконанням цієї Угоди таке: допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття; допомога для сприяння виконанню важливого проекту задля спільного європейського інтересу або для виправлення значних порушень нормальної роботи в економіці України чи однієї з держав-членів Європейського Союзу; допомога для сприяння розвитку певної економічної діяльності або певних економічних сфер, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтер-

есам Сторін; допомога для підтримки культури та збереження культурної спадщини, якщо така допомога не має несприятливого впливу на умови торгівлі всупереч інтересам Сторін; допомога для досягнення цілей, дозволених відповідно до правил ЄС щодо горизонтальних блоків виключень та правил щодо горизонтальної і галузевої державної допомоги, яка надається відповідно до викладених у них умов; допомога для інвестицій з метою забезпечення відповідності обов'язковим стандартам, визначеним директивами ЄС, зазначеними у Додатку ХХХ до Глави 6 («Навколишнє середовище») Розділу V цієї Угоди, протягом зазначеного в ньому періоду імплементації, зокрема адаптації підприємств та обладнання до нових вимог, може бути дозволена в обсязі до 40% прийнятних витрат [8].

У контексті даного дослідження звісно ж слід проаналізувати зміст Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС). Стаття 107 ДФЄС визначає критерії та межі допомоги, наданої державами. Так, допомога, яку в будь-якій формі надає держава-член або яку надано за рахунок державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію, надаючи переваги певним суб'єктам господарювання або виробництву певних товарів, є несумісною з внутрішнім ринком тією мірою, якою вона впливає на торгівлю між державами-членами.

При цьому, сумісною з внутрішнім ринком є: допомога соціального характеру, надана окремим споживачам, за умови, що вона надається без дискримінації на підставі походження відповідних товарів; допомога для ліквідації наслідків стихійного лиха або надзвичайних ситуацій; допомога, надана економіці певних регіонів Федеративної Республіки Німеччини, що зазнали впливу поділу Німеччини, тією мірою, якою така допомога необхідна для компенсації економічних втрат, спричинених таким поділом. У свою чергу, сумісною з внутрішнім ринком можна вважати: допомогу, що сприяє економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або високим рівнем безробіття та регіонів, зазначених в статті 349, з огляду на їх структурну, економічну та соціальну ситуацію; допомогу, що сприяє здійсненню важливого проекту спільного європейського інтересу або усуває суттєву шкоду функціонуванню економіки держави-члена; допомогу, що сприяє розвитку певних видів економічної діяльності або певних сфер економіки, якщо така допомога не впливає негативно на умови торгівлі такою мірою, що це суперечить спільному інтере-

сові; допомогу, що сприяє культурному розвитку та збереженню культурної спадщини, якщо така допомога не впливає на умови торгівлі та конкуренцію в Союзі такою мірою, що це суперечить спільному інтересові; інші категорії допомоги, що можуть бути визначені рішенням Ради за пропозицією Комісії [9].

Частина 1 статті 107 ДФЄС, яка містить загальну заборону на державну допомогу, стосується односторонніх і незалежних рішень держав-членів ЄС про надання підприємствам або іншим юридичним особам ресурсів або переваг, призначених для сприяння досягненню визначених економічних або соціальних цілей [10]. Стаття 107 ДФЄС не застосовується, коли держава діє «на виконання державної влади» або коли державні органи діють «в якості публічних органів держави» при виконанні основних державних функцій (наприклад, діяльність армії або поліції), оскільки в таких ситуаціях, як правило, немає умов для конкуренції, якщо тільки держава не вирішить інакше [11].

Для того, щоб захід кваліфікувався як «державна допомога» у розумінні частини 1 статті 107 ДФЄС, необхідно, щоб були виконані всі наведені нижче умови. По-перше, це має бути державне втручання або втручання державними ресурсами. По-друге, втручання має бути здатним вплинути на торгівлю між країнами-членами. По-третє, він повинен вибірково сприяти відповідному бенефіціару. По-четверте, він повинен або може спотворювати конкуренцію [12]. Державний захід не може кваліфікуватися як державна допомога, якщо одна з цих умов не виконана, і, навпаки, якщо всі умови виконані, захід є державною допомогою, а отже, несумісним з внутрішнім ринком, якщо тільки Договорами не передбачено інше [13].

Аналіз статті 107 Договору про функціонування Європейського Союзу (ДФЄС) та Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» свідчить про гармонізацію українського законодавства з європейським *Acquis Communautaire*. За своєю суттю, Закон № 1555 відтворює логіку та методологію, закладені в праві ЄС – ці положення були імплементовані до Закону 1555 при встановленні загального принципу недопустимості державної допомоги для конкуренції за виключенням критеріїв її допустимості відповідно до Розділу 2 Закону 1555.

Концептуально обидва документи базуються на ідентичних критеріях визначення державної допомоги. Законодавець як у ЄС, так і в Україні

виходить з того, що допомога є державною, якщо вона надається за рахунок державних ресурсів, має селективний характер (спрямована на окремих суб'єктів або види діяльності) та створює реальну загрозу спотворення економічної конкуренції. Таким чином, обидва акти переслідують спільну мету – запобігання неправомірному втручанню держави в ринкові механізми, яке може призвести до надання невикористаних конкурентних переваг.

Доцільно зазначити, що на розгляді Верховної Ради України перебуває 2 законопроекти, що стосуються сфери державної допомоги – № 14345 (поданий за ініціативи Кабінету Міністрів України) та № 14345-1 (поданий за ініціативи народного депутата України Буймістер Л.А.). Зміст даних законопроектів спрямований на відновлення окремих норм Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та особливості його застосування у період дії воєнного стану.

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання» (далі – проект Закону) розроблений з метою відновлення дії окремих норм статей Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон), які наразі не застосовуються. Зазначене сприятиме забезпеченню захисту та розвитку конкуренції, прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Метою законопроекту також є визначення особливостей застосування його положень під час дії правового режиму воєнного стану, зокрема, з урахуванням поточної ситуації на територіях України, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією та для яких не визначені дати завершення бойових дій або тимчасової окупації, а також протягом року з дати завершення бойових дій або тимчасової окупації; удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції [14].

Метою альтернативного законопроекту є відновлення повноцінної дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» в умовах воєнного стану, забезпечення його відповідності праву ЄС та підвищення ефективності державної підтримки бізнесу. Законопроект розроблено з урахуванням особливостей воєнного часу – зокрема, він пропонує поновити дію механізмів контролю держдопомоги, але із визначеними винятками для територій активних бойових дій чи окупації. Одночасно законопроект спрямований на вдосконалення моніторингу державної допомоги та механізмів контролю за її допустимістю для конкуренції [15].

Європейський Союз у доповіді 2025 року щодо України (Розділ 8 «Конкурентна політика», Кластеру 2 «Внутрішній ринок»), зазначає: «Щодо законодавчої бази, закон про державну допомогу потребує внесення змін з низки питань, щоб забезпечити його відповідність правилам ЄС щодо державної допомоги, як в частині матеріально-правових, так і процесуальних норм. Очікується, що Україна внесе зміни та введе в дію оновлене законодавство про державну допомогу, включаючи правила щодо послуг загального економічного значення, а також скасує процедуру призупинення застосування контролю державної допомоги.

Україна затвердила додаткові імплементаційні положення щодо критеріїв оцінки сумісності державної допомоги для підприємств. Вона також подала до Комісії звіт, в якому продемонструвала деякий прогрес у складанні реєстру державної допомоги, але все ще має підготувати та подати повну та вичерпну інформацію про реєстр існуючих заходів державної допомоги.

Необхідне подальше приведення законодавства у відповідність до *acquis* ЄС з питань державної допомоги та, за необхідності, внесення змін до законодавства, а також зосередження уваги на

забезпеченні його виконання. Сюди також входять конкретні аспекти, такі як прозорість фінансових відносин з державними підприємствами, а також фінансова прозорість у межах певних підприємств та розділення рахунків у підприємствах з метою уникнення перехресного субсидування економічної діяльності з зобов'язань з надання публічних послуг та/або діяльності, пов'язаної з послугами загального економічного інтересу, у межах підприємств [16].

Висновки. Проведене дослідження підтверджує подвійну природу ролі держави в інвестиційній діяльності, де вона одночасно виступає як регулятор, що формує правове поле, та як активний суб'єкт інвестиційних відносин. Встановлено, що сучасна модель державного регулювання в Україні базується на поєднанні адміністративного управління та фінансового стимулювання, проте вона потребує суттєвого вдосконалення в частині термінологічної чіткості.

Виявлено логічну невідповідність та ототожнення понять «державна допомога» та «державна підтримка» у національному законодавстві. Доведено доцільність доктринального підходу, згідно з яким ці категорії співвідносяться як родове та родові поняття.

Порівняння Закону № 1555 зі статтею 107 ДФЄС та статтею 263 Угоди про асоціацію засвідчує високий рівень імплементації європейських критеріїв селективності та впливу на конкуренцію. Проте українське законодавство потребує подальшої адаптації в частині процесуальних норм та прозорості.

Необхідність відновлення моніторингу державної допомоги, передбачена законопроектами № 14345 та № 14345-1, є критично важливою для виконання міжнародних зобов'язань України та забезпечення прозорості інвестиційного середовища в умовах воєнного стану.

Список літератури:

1. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18 верес. 1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 23.04.2026).
2. Черваньов Д. М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2003. 622 с.
3. Руденко О. А. Особливості державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2014. № 1 (63). С. 31–37.
4. Про державну допомогу суб'єктам господарювання : Закон України від 1 лип. 2014 р. № 1555-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення: 23.04.2026).
5. Ліллемяе О. Е. Господарсько-правове забезпечення державної допомоги суб'єктам господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2017. 21 с.
6. Лічак Д. В. Господарсько-правове забезпечення непрямої державної підтримки суб'єктів господарювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2011. 21 с.

7. Курепіна О. Ю. Стимулюючий правовий режим господарювання із превалюванням функціонального критерію. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2024. Т. 35 (74), № 1. С. 33–41.
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 23.04.2026).
9. Договір про функціонування Європейського Союзу (консолідована версія). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text (дата звернення: 23.04.2026).
10. Judgment of the Court of 21 September 2005. Deutsche Bahn v Commission. Case C-351/02. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62002TJ0351> (дата звернення: 23.04.2026).
11. Judgment of the Court of 19 January 1994. SAT Fluggesellschaft v Eurocontrol. Case C-364/92. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0364> (дата звернення: 23.04.2026).
12. Judgment of the Court (First Chamber) of 21 October 2020. Eco TLC. Case C-556/19. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62019CJ0556> (дата звернення: 23.04.2026).
13. Judgment of the Court (First Chamber) of 08 March 2017. Viasat Broadcasting. Case C-660/15 P. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A62015CJ0660> (дата звернення: 23.04.2026).
14. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання : проект Закону України від 30 груд. 2025 р. № 14345. URL: <https://itd.rada.gov.ua/e169e9e5-6643-4e3d-9280-ceafeb1e5fbf> (дата звернення: 23.04.2026).
15. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо особливостей застосування його положень під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання: проект Закону України від 15 січ. 2026 р. № 14345-1. URL: <https://itd.rada.gov.ua/16910d09-c589-442a-a3dc-139bba4c027b> (дата звернення: 23.04.2026).
16. Доповідь Європейської Комісії щодо України 2025 року. URL: <https://comeuroint.rada.gov.ua/uploads/documents/30723.pdf> (дата звернення: 23.04.2026).

Poliakova I. V. STATE REGULATORY POLICY IN INVESTMENT ACTIVITY: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF STATE AID INSTITUTIONS IN UKRAINE AND THE EU

The article examines the role of the state as a key regulator and subject of investment activity in the context of harmonizing national legislation with European Union law. The author analyzes the dual nature of state participation in investment processes, where the state simultaneously acts as a legislator establishing the «rules of the game» and as an active participant in market relations. Particular attention is paid to the terminological discussion regarding the distinction between the concepts of «state aid» and «state support.» Based on the analysis of the Law of Ukraine «On State Aid to Business Entities» and the Law of Ukraine «On Development and State Support of Small and Medium Entrepreneurship in Ukraine,» the study identifies the problem of a lack of clear legal certainty and logical correlation between these categories, which creates risks for the investment climate. Additionally, doctrinal concepts regarding the definition of these terms are outlined.

The comparative legal aspect of the research is revealed through a comparison of domestic norms with the provisions of Article 107 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU) and Article 263 of the Association Agreement between Ukraine and the European Union. It is proved that the Ukrainian model of state aid control largely implements European eligibility criteria, particularly regarding the selectivity of measures and their impact on economic competition. The work also considers current legislative initiatives to restore state aid monitoring under martial law and the European Commission's requirements, set out in the 2025 report, regarding the transparency of financial relations with state-owned enterprises. The author substantiates the need for further improvement of the conceptual apparatus and legislative amendments to ensure full compliance with the EU Acquis Communautaire, which is critical for stimulating investment in priority sectors of Ukraine's economy.

Keywords: state regulatory policy, investment activity, state aid, European Union law, harmonization of legislation.

Дата першого надходження статті до видання: 20.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026